

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903.   Andra Kammaren.   N:o 44.

Fredagen den 24 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 innevarande april.

§ 2.

Föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtande n:o 54, bevillningsutskottets memorial n:is 40 och 41, lagutskottets utlåtande n:o 53 samt Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 29.

§ 3.

Ordet lämnades på begäran till

Herr Hedin, som yttrade: Järnvägsolyckan vid Loushult och hvad därmed står i omedelbart samband påkallar *dels* en verklig, opartisk, på sanna förhållandets utrönande riktad undersökning, för att fel och ansvar må kunna med full visshet fastställas, dels utfärdande af föreskrifter, som för framtiden skola bland annat förhindra ett sådant tillvägagående, som den upprörande behandlingen af den så ohyggligt skadade järnvägsmannen Löfberg.

På förekomna anledningar nämner jag, att jag icke från någon enda järnvägsman — vare sig bland de i Elmhults köping bosatta järnvägsbetjante eller andra — direkt eller indirekt mottagit något meddelande i ämnet. Hvad med nämnda anledningar af mig afses, torde framgå af hvad Elmhultstidningens utgifvare offentlig meddelat om de hotelser, för hvilka han varit utsatt.

Om den rysliga olyckan meddelas i Elmhultstidningen för den 13 mars samt Malmötidningen för den 19 mars följande berättelse under rubrik: Tågolyckan vid Loushult.

»*Olyckshändelsen.*

När tåget befann sig nära Loushults kyrka, kändes plötsligt några stötar, hvilka dock ej voro hårdare än hvad som ofta lärer förekomma. Man fäste sig därför ej därvid, men hastigt inträffade en hård skakning och med ens rullade andra lokomotivet ned för vallen åt höger, rälsen refs upp på en betydande sträcka, en del hopböjdes och vreds omkring samt trängde in i vagnarnas underrede, vagnarna spårade ur, fast åt motsatt håll och den närmast lokomotiven varande vagnen, en godsvagn, vände sig om helt och hållet. Med tåget följde endast två passagerare. Förutom eldare och förare å andra lokomotivet skadades ingen.

Undersökning

har hållits rörande olyckan, och därvid har skolat framgå, att densamma förorsakats af rälsbrott. Ur gruset skall nämligen uppgräfts en bruten skarf, tillhörig högra rälssträngen. I denna fattades en bit, som sedermera hittades nära intill och befanns passa i brottet. I rälsen fann man en gammal rostig spricka, som sannolikt berodde af tillverkningsfel och som ej kunnat upptäckas, då den befann sig i rälsens undersida. Rälsen och bitarna hafva uppsändts till järnvägsstyrelsen till benäget påseende. Vid undersökningen »konstaterades», att alla sliprar voro fullt brukbara, och alla uppgifter om att banken skulle varit genompyrd af regn äro oriktiga.

Huru denna undersökning bedrifvits, känna vi icke till, men att den kommit till ett resultat, alldeles motsatt det, som hvarje person, hvilken besökt platsen, med egna ögon kunnat öfvertyga sig om, är säkert.

Sliprarna voro så dåliga att de kunde plockas sönder.

Mest dräpande i afseende härpå torde de ord vara, som lokomotivförare Nordström, samma förare, som skadades vid olyckan, lärer yttrat. Han förklarade nämligen, att *han ej hade något särskildt att anmärka emot banan vid olycksplatsen, enär han nödgats befara många andra platser, som befunnit sig i lika dåligt skick.*

Mot stationsbefälet i Elmhult

har i prässen framställts påståendet, att det icke skulle gjort sin plikt. Detta påstående är emellertid alldeles grundlöst. Som

stationsinspektör tjänstgjorde stationsskrifvare Hultman, och denne gick fullt reglementsenligt tillväga, då han, när stadgad telegramutbyte med Killeberg ej kunde ske (telegrafledningen hade blifvit skadad vid olycksplatsen), gaf snälltågets förare skriftlig order att vid passerande af linien Elmhult—Killeberg iakttaga yttersta försiktighet.

Allmänna omdömet här är ock, att såväl stations- som tåg- och banpersonal vid olyckan fullgjort sin skyldighet.

Lika allmänt och enhälligt är äfven omdömet beträffande behandlingen af

den skadade eldaren,

hvilken behandling kan under för handen varande förhållanden helt kort betecknas såsom omänsklig. Ej endast den aflidnes kamrater utan *hela samhället* är djupt upprörd däröfver.

Vid förhöret har uppgifvits, att eldare Löfberg erhållit all den vård, som varit möjlig, att han varit vid full sans och jämrat sig föga.

Härpå svara vi, att vi ingalunda betvifla, att den skadade erhållit all den vård, som kunnat ägnas honom på *olycksplatsen* och *Elmhults stationshus väntsal*, men om uppgiften att han ej jämrade sig innefattar ett påstående, att han ej hade några plågor, förklara vi detta påstående för sanningslöst. Han hade visserligen full sans, men hans kropp var *bokstafligen kokt*, så kokt, att när kalsongerna drogos af honom, uppgifves *köttet på sätet följt med*; äfven från fingrarna *ramlade köttet bort bitvis*, så att bara benen syntes. Hans tillstånd var sådant, att han helt enkelt *icke kunde jämrta sig*, ej heller *vrida sig i sina plågor* och på så sätt skaffa sig lindring.

Vid pass kl. 8 f. m., således nära 3 timmar efter olyckan, infördes den skadade till Elmhult och inlades i 2:dra klassens väntsal, där han naturligtvis var utsatt för allmänt beskådande af kommande och gående samt i hög grad stördes af den bullersamma omgifningen. Här fick den arme unge mannen tillbringa *fem dryga timmar*, hvarunder han frös så ohyggligt, att medlidssamma människor ilade ut i köpingen efter kuddar, filtar och schalar, strumpor m. m. att värma honom med. Ursprungligen låg han på några hoprafsade trasor. Under tiden befunno sig å bangården flera uppeldade lokomotiv, men på alla framställningar om extra tåg till Alfvesta, som gjordes af honom närstående, gäfvos inga eller afvisande svar. Påståendet, att han i härvarande väntsal kunde ägnas lika god vård, som å Vexjö lasarett är oförsynt och vederlägges, om så är nödigt, bäst däraf, att han i ty fall ej behöft någon gång förflyttas till Vexjö. Först framåt kl. 1 på e. m. affördes Löfberg med bantåg till Alfvesta och anlände till Vexjö vid halffyra tiden. Under uppe-

hållet i Alfvesta måste doktor Lindstrand, som eftersändts, inspruta morfin i bröstet på honom för att gifva lindring åt hans gräsliga kval.»

Här uppstå frågor, som måste få ett afgörande svar genom en fullständig och opartisk undersökning. Ja, frågan är till och med denna: hvarför *har* en sådan ej ägt rum?

Ehuru den järnvägspersonal, till hvilken det så fasansfullt pinade offret hörde, ej låter höra sin röst — detta af skäl, som jag redan antydtt — ha vittnesbörd om oron hos allmänheten ej därför saknats.

Jag kunde meddela en liten skrift, i hvilken »sörjande föräldrar och syskon» till alla dem, som vederbör, ställa den frågan, som de ständigt höra omkring sig: *hvarför* gjordes ej det, som för hvarje ej alldeles förslöad plikt känsla borde ha varit själfklart? Men jag är ej alldeles viss om, att jag har lof att offentliggöra den. Äfven om jag det hade, skulle jag nog tveka — det vore kanske att ohelga föräldrasorgen, om man låte detta dess gripande uttryck indragas i den — så vida ej Kungl. Maj:t här noga föreskrifver hvad som skall företagas, hur och af hvilka detta skall göras — sannolika administrativa advokatyr, som tyvärr är vanlig, när ansvar skall skyllas bort från de skyldige. Endast ett par rader meddelar jag, då jag därtill har uttryckligt tillstånd af den, som sändt mig brefvet, att nämligen, när den skadade i Alfvestad begärde extra tåg, för att ej behöfva vänta i timmar, fick till svar — jag tvekar, om jag ej skall stryka bort ett ord ur svaret: »Hvem — skall betala det?» Det utelämnade ordet må komma fram vid blifvande *offentliga* förhör inför annan myndighet än en distriktsförvaltning. Ty de undersökningar, som af sådan förrättas, de ha förvärfvat det rykte om ändamålslöshet, att hellre må i detta fall undersökningen blifva ogjord.

Fremst af allt står dessa frågor:

hvarför sändes ej genast den skadade till lasarettet? Först 9 timmar 46 min. efter olyckan anlände han till Vexjö, dit afståndet från olycksplatsen — 70 kilometer — af ett vanligt snälltåg tillryggalägges på 80 minuter. Och skall äfven framdeles ett hänande: »hvem — skall betala? få timme efter timme förlänga en ringa, men trogen statens tjänares tortyr, som vi fasa vid att höra nämnas, eller skall ett upprepande af detta omänskliga beteende förebyggas genom instruktioner, tillräckligt tydliga äfven för dem, som ej ens i ett sådant fall kunna hämta instruktion i sitt sunda förstånd och sin barmhärtighetskänslas ingivelse?

En person, som åt denna olyckshändelse och hvad därmed står i samband, ägnat mycken uppmärksamhet, har på min begäran meddelat mig sina iakttagelser och slutsatser rörande *dels* tågsäkerheten på statsbanorna, *dels* de åtgärder för skadades vård,

som vid svårare olyckor böra genast vidtagas af vederbörande. Hans framställning följer här:

»1:o) Den allmänna säkerheten å statens järnvägar.

Härom har man vid tågolyckan vid Loushult iakttagit:

att då det blandade tåg, hvilket sedermera förolyckades, skulle afgå kl. 5.10 f. m. från Elmhults station, som är utgångspunkten för detta tåg, befanns, att man icke kunde komma i telegrafisk förbindelse med närmast söderut belägna stationen Killeberg (hvertill anledningen lärer varit, att personalen å sist-nämnda station försofvit sig);

att detta föranledde tjänstgörande stationsinspektoren att, sedan tågets afgang fördröjts 10 minuter, gifva lokomotivföraren skriftligt meddelande härom, med order att varsamt passera linien Elmhult—Killeberg;

att blandade tåget alltså afgick först 5.20 f. m., och att, då detta tåg i vanliga fall skall tillryggalägga afståndet mellan de båda nämnda stationerna, utgörande 9 kilometer, på 12 minuter, olyckan måste, enär afståndet från Elmhult till olycksplatsen uppgifves vara 5 å 6 kilometer, hafva inträffat kl. 5.30 f. m.;

att, när det därefter ankommande nattsnälltåget från Stockholm skulle afgå kl. 5.50 f. m., således endast 20 minuter efter det olyckan var skedd, Elmhults station fortfarande icke kunde komma i telegrafisk förbindelse med Killebergs station (nu äfven till följd af, att telegrafledningen genom olyckshändelsen var i olag);

att ehuru ett tåg redan var afsändt med order om varsamhet, och underrättelse om detta tågs öde ännu efter en halftimmes förlopp sagnades, snälltåget dock afsändes med liknande order;

att tågförande konduktören å blandade tåget visserligen reglementsenligt medförde telegrafapparat, men icke använde densamma af den påstådda anledningen, att en telegrafstolpe blifvit vid olycksplatsen kullvräkt och trådarna kommit i kontakt med hvarandra;

att den uppgifna anledningen till underlåtenheten att använda telegrafapparaten icke kan hållas för god, ty om telegrafapparaten var i brukbart skick, borde konduktören, såvida han icke var okunnig i densammans användande, genast afklippt de i kontakt varande trådarna och kopplat dem till apparaten, om ledningen var dubbel, eller om ledningen var enkel, ersatt den ena tråden med rälsen;

att vid den undersökning om anledningen till olyckan, som ägt rum, man synes uteslutande hållit sig vid ett brott å rälsens undersida, uppkommet vid tillverkningen och osynligt, när rälsen var fäst vid syllarna, men däremot icke velat uppmärksamma, att syllarna voro ruttna, utan tvärtom förklarat dem för fullt brukbara, ehuru alla de personer, som icke äro i järnvägens tjänst, och således våga yttra sig fritt och otvunget, hvilka omedelbart

efter olyckan voro i tillfälle att besöka olycksplatsen, enstämmt förklarar syllarna odugliga;

att hvarje fackman måste erkänna, att ett dylikt brott å rälsen, som här påvisats, icke enbart kunnat vålla en så svår olycka, såvida syllarna varit brukbara;

att tåget »slirade», hvarigenom framkallades stötar, ett godt stycke innan olyckan skedde, hvilket oförtydligt visar, att rälsen rubbats därigenom, att spikarna icke haft ordentligt fäste i de ruttna syllarna;

att den omtalade rälsbiten med brottet uppsändts till Stockholm för undersökning, hvaremot syllarna i all hast undanskaffats»; — ja, här följer ett litet stycke, som jag emellertid skall tillåta mig att förbigå.

»2:o) De åtgärder, som vid svårare olyckor å statens järnvägar, af vederbörande funktionärer genast böra vidtagas i afseende på de skadade vård.

Härom framhålles vidkommande den skadade vid Loushult,

att skadade Löfberg icke här i Elmhult ägde andra släktingar än sin unga fästnö, endast 19 år gammal, samt hennes moder, som är änka, och unga bröder;

att Löfbergs föräldrar däremot äro bosatta just å Vexjö lasarett, där fadren är maskinist;

att, ehuru olyckshändelsen inträffade kl. 5,30 f. m., den skadade icke infördes till Elmhults station förr än kl. 8,55, således efter 3 timmar 25 minuters förlopp;

att den bädd, som den så svårt skadade måste dväljas på i nio timmar, utgjordes af ett smalt sofflock, hvilket lånats i en banvaktstuga;

att järnvägläkaren doktor F. S. Örn lämnade den skadade 15 minuter efter framkomsten till Elmhult och sedan icke återsåg honom, utan reste i stället ut till landet, icke i angeläget sjukbud, utan till en fabrik vid Delary, som han, på grund af enskildt ackord, besöker en gång i veckan;

att doktor Örns påstående, att den skadade icke var kokt, utan å öfverhuden svårt bränd, är missledande, enär hett vatten och ånga icke åstadkomma torra brännsår; han måste först blifvit kokt af vatten och ånga och därefter å öfverhuden bränd;

att doktor Örns tillsägelse till den skadades »anförvandter», att ej i väntsalen insläppa obehöriga, hade ganska ringa betydelse, då hvarken doktor Örn eller »anförvandter» ägde befogenhet att från väntsalen afvisa resande, hvilka just till följd af tåghindren voro flera än vanligt.»

Jag skall här bedja att få göra en parentes. När jag läste den nyss föredragna berättelsen, som förekommit i Elmhults tidning och sedan i Malmötidningen, föll det mig icke ett ögonblick in, att denna innehöll någon anklagelse mot järnvägläkaren. Detta var så mycket naturligare för mig, som det är någonting

ytterst sällsynt här i landet, att någon beskyllning för pliktförsummelse förekommer vare sig mot privata läkare eller mot tjänsteläkare. Min uppfattning var också alldeles riktig, såsom Malmö-tidningen förklarar med anledning af en replik från den ifrågasvarande järnvägläkaren, men det ytterligt våldsamma svar han gaf på denna artikel — så ytterst våldsamt, att det icke kan annat än väcka den största förvåning — kan icke annat än göra det mycket förklarligt, att såsom svar på hans våldsamma angrepp de anmärkningar blifvit framställda, som förekommit i den nyss upplästa delen af denna skrift.

Jag fortsätter följden af dessa *att*-satser:

»*att* då gångbudet som afsändes från olycksplatsen, verkligen framkommit till Elmhult och läkaren kommit ned till stationen, hans, läkarens, affärd till olycksstället fördröjdes därigenom att, enligt hvad som uppgifves, medicinallådan icke var i ordning, utan bud måste sändas till apoteket och dess personal, väckas för erhållande af nödiga förbandsartiklar;

att uppeldade lokomotiv funnos å bangården tillgängliga;

att den skadade vid framkomsten till Alfvesta station, som icke underrättats om att han medföljde tåget, i förtviflan öfver att tåget till Vexjö nyligen afgått och att han måste vänta på nästa tåg i två timmar, utbrast: »då kommer jag icke fram lefvande»;

att den skadade därefter under ytterligt svåra plågor gjort framställning om extra tåg, men därå endast erhållit svaret: »hvem skall betala det?»;

att om den skadade i tid med extra tåg forslats till Vexjö, läkare nog icke behöft medfölja, alldenstund vägen från *olycksplatsen* till Vexjö kan tillryggaläggas på högst 80 minuter; samt

att man måste rysa vid tanken på den vård, som skulle kommit de många till del, hvilka nödvändigt måste blifvit skadade, i händelse det varit det omedelbart efter kommande snälltåget med dess 150 passagerare, som drabbats af olyckan.»

Med anledning häraf anhåller jag att få framställa en fråga af följande lydelse:

Vill herr statsministern tillstyrka Kungl. Maj:t att tillmötesgå den önskan, som härmed framföres på en stor allmänhets vägnar, att Kungl. Maj:t måtte *dels* förordna om en fullständig och opartisk undersökning om den vid Loushult nyligen timade järnvägsolyckans anledningar och därmed förknippadt ansvar samt särskildt om den omänskligt vårdslösa behandling, som den till döds skadade eldaren Löfberg fått röna, *dels* utfärda sådana föreskrifter om skyldigheter och befogenheter för äfven lägre lokalt järnvägsbefäl, att ej utan oomtvisteligt klar pliktförsummelse ett sådant beteende vidare kan äga rum, *dels* låta undersöka, hvilka åtgärder beträffande säkerheten å statens järnvägar den ifrågasvarande olyckan gifver anledning att anse för angelägna?

Den af herr Hedin sålunda framställda anhållan blef på begäran bordlagd.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes:

bevillningsutskottets memorial:

n:o 42, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 25, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående tullfrihet för omalen majs, äfvensom i sammanhang med nämnda proposition väckt motion;

n:o 43, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 26, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 och 25 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887, såvidt sagda proposition icke blifvit i bevillningsutskottets betänkande n:o 1 behandlad, äfvensom i anledning af en i sammanhang med nämnda proposition väckt motion;

n:o 44, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 27, i anledning af väckt motion om skatt å fin stärkelse, tillverkad af från utlandet importerad potatis eller majs;

n:o 45, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande punkterna 1:o) och 2:o) af bevillningsutskottets betänkande n:o 28 i anledning af väckta motioner om tull å ägg; och

n:o 46, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 39, i anledning af väckt motion om ändring af tulltaxans bestämmelser rörande kautschuk och guttaperka.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *J. J. Byström* under den 25 april,
 » *O. G. Eklund* » 4 dagar från och med den 25 april och
 » *K. F. G. Almqvist* under den 25 april.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,7 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.